

A „KELET” előfizetési díja:

Videkre postán vagy helyben házhoz hordva	
Egész évre	16 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy hóra helyben	1 frt 50 kr.
Egész száma ára 7 kr.	

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepekét követő napok kivételével.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői szállítás:

Főtér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESEBB CIKKEK DIJAZTÁRÁK.

Kéziratok nem adának vissza.

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Hatszort hasábozott gármond sor vagy annak kora 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 80 kr. Nagyból 4 gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Städt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Használták a Volger (Wallbach) gasse 10.) Bud. Moson Publicitatis Bureau Budapestben: Ásamositón és Volger hirdetések köv. irodája. Goldhebe A. V. hirdetések felvételi irod. Budapestben: Sieratier 5. sz.

Nyilvántartási díjak

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadóhivatal:

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Az erdélyi részek a székesfehérvári kiállításon.

I.

Könnnyű a tudósnak, szónoknak, íróknak az iparral szemben, közülök ki mit tud, elmondja, leírja s a legtávolabbi vidéken is egy pár nap alatt a sajtó útján bemutatja s báványoztatja magát. De az iparos kézi ügyességét és képességét nem lehet újságba vagy könyvbe rakni és szétküldözni a postán, hogy minden ember ítéletet mondhasson felette, hanem magát, készítményeit kell bemutatnia, különben ismeretlen marad a közönség előtt. Az ipari foglalkozás ezen hátrányán segített, rendeztetnek az iparkiallitások, a melyek a szerint, mint maga az ipar, napról-napra fontosabb szerepet játszanak az újabbkori culturában.

Újabb időben sokat irnak ennek dacára a világkiállítások ellen, miután olyan óriási méreteket kezdének ezek ölteni, hogy hova-tovább lehetlenné válik az áttekintés és csak azok tudnak ma már feltűnést keltetni, a nagy közönség előtt, kik nem annyira a cikkek kitűnő minőségével, mint inkább a színpadi hatás tulcsigázott eszközeivel vonják magukra a közönség figyelmét.

Bármint irjanak is az általános kiállítások ellen s ezekkel szemben a szakkiállítások mellett, a mi viszonyaink között, ahol fájdalom, az ipar egyáltalán nem foglal még el beláthatatlan tért, sokszorozott becse van a kiállításoknak, mind azért, mivel rák nézve egy országos vásár jellegével is bírunk, mind pedig a kölcsönös tanulás és megismerés szempontjából. Újabb időben, bála az ébredő hazafiáságnak, mindinkább kezdjük becsülni iparunkat s a kinek külföldre nincs mit küldenie, kétszeresen szükséges, hogy legalább a hazában ismerjék.

Harmincké specialis kiállítás Magyarországnak a székesfehérvári s a három kezdemény útján annyira meg van egyengetve utja egy hatalmas budapesti kiállításnak, hogy azon esetre, ha az létesül, kétségtelenül impozáns eredményt fog felmutatni, csupán az időt nem kell reá nagyon siettetni.

Már a székesfehérvári tárlat a kiállított tárgyak mennyiségét tekintve legalább, meglepő jelenség s ha a rendezők elég súlyt fektettek volna a külső hatás eszközeire is, sokkal nagyobb feltűnést kelthet vala, mint kelt. A kiállítást nem lehet csak a komoly

tanulmányozók számára rendezni, hanem az élvezni vágyó nagy közönségre való tekintettel egy impozáns tableauté kell azt tenni, mely egyszerre elragadhasson s az áttekintést megkönnyítse. Fehérvárti többfelé elszórva roppant rendetlenül van feltárlva Magyarország ipara, szűk folyosókból szűk czellákba kell ki- és bebujkálni, a nélkül, hogy egyes csoportok között kellő rend és különbség volna téve, az épületek egymástól távol, rendetlenül; a tanügyi kiállítás külön belépti díjjal, messze a városban; a gépkiallitás és iparkiallitás között az állatok stb. Szóval az összehasonlítás teljesen tönkre van téve s valóságos Entdeckungsreise-ra van bocsátva, a kit izléstelen kapukon beeresztettek. Innen magyarázható ki a csekély mérvű látogatottság s a deficit valószínűsége. A kiállítás rendezésre vállalkozó városoknak intő példának szolgálhat e tekintetben Fehérvár.

A magyar iparnak egyébként nagy és orvondetes haladása mutatkozik Fehérvárt, számtalan olyan iparcikkeknek nem csak a hazában való készítését tünteti fel, hanem azt is, hogy ezen vállalatok meg vannak gyökerezve s egészséges alapokon nyugosznak.

Elfogulatlanul vizsgálva azonban az egészet, azon meggyőződésre jövünk, hogy Magyarországon csak Budapestnek van tulajdonképpen számbavehető ipara. Csak ide hatolt el a nyugati finomabb izlés, csak itt van meg a tőke is hozzá, hogy ne csak mint kézműves mesterség, hanem úgy gyárban mint műhelyben a kereskedelem csatornáiba beható erőteljesebb ipar összeesk. Az ország második iparos városa, Szeged nem jelenhetvén meg, a nagy ellentét a budapesti és vidéki ipar között még kirívóbbá lett. Láthatni ugyan a vidékiek kiállításában is sok életrevaló meglepő kezdeményt, a házi ügyességnek, hogy úgy mondjuk, egy-egy remekét, némely specialis ágbán, bizonyos cikkek megtetszik, hogy forog az országban, szárnyat próbál külföld felé. De mindez még nem ipar, nem olyan ipar, mely egyenlő mozgásban ezivel bocsátja helenként a világba készítményeit, tőkét forgat s kenyeret természet maga körül.

A két ipar között a nemzetgazdák nagy különbséget tesznek s például megtörtént a párisi kiállításán, hogy a jury magasabb kitüntetésben részesített egy egyszerű cseréptölgelyt, mint egy gyönyörű műfargarványt, mivel az előbbi, mint valódi iparcikk, a má-

sodik pedig csak mint műkedvelői productum szerepelt. A mi pedig éppen az erdélyi részeket illeti, fájdalom leginkább az utóbbi kategóriába tartozik s még mind ilyen is szokása szerint azt sem mutatta fel, a mit tud s oly szegényesen van képviselve Székes-Fehérvárt, mintha csak a zuluk földjén volna e város.

A részletekről szólunk a következő alkalomkor.

A román parlamentet Károly fejedelem tegnapelőtt trónbeszéddel megnyitotta. A jelenleg Romániában uralkodó viszonyokról Bukarestből írják máj. 31-ről: Bratiano miniszterelnök ismételtén azt az óhaját fejezte ki, hogy a megválasztandó alkotmányozó gyűlés, mely hivatala lesz a berlini szerződésnek Romániát illető határozatait, végleg keresztülvinni, minden párt és pártcsoportot tagjaiból álljanak. A tegnapelőtt befejezett választások oly egyenlőséget hozott a parlamentbe, minők 1866 óta, midőn Károly fejedelem megválasztása után az országnak mostani alkotmánya adatott, nem voltak még együtt. A megválasztottak között képviselve van az országban uralkodó minden politikai nézet. Nem tévesztendő szem elől az a tény, hogy a románok mind dinasztikus és szabadelmű érzelmeik és hazaszeretők gyakran túlságig megy. Csak az eszközök iránt térnek el a nézetek, hogy mily módon boldogítható az ország és ez vezetett pártalakulásokra. Mig a nemzeti liberális párt Bratiano-Rosetti vezetés alatt, a haladás útján gyorsan, erősen, feltartóztatlanul előre nyomulva, a nemzetet missziójának magaslataira emelni törekszik, a konzervatív párt Chika Demeter hg. Laseor Catargiu és Mavragheni Péter vezetés alatt gondosan, lépésről-lépésre haladva, nyíltan perhorreszkálja a liberalizmus útján való rohamos haladást, mert erre a népet ma még nem tartja éretnek. E két főpárt áll ma is szemben egymással. A többi politikai pártok másodrendű jelentőségűek, melyek a két főpárt valamelyike körül forognak.

Az újonnan választott alkotmányozó gyűlésben a többség elvitathatlanul a nemzeti liberális vagyis kormánypárt, mely a 68 tagból álló szenátusban 41 szavazattal rendelkezik, míg az ellenzéki konzervatívok 24 szavazattal vannak képviselve és ezek között 11 volt miniszter. A 148 tagból álló képviselőházban a kormánynak 104 föltétlen híve van; a többi 44 képviselő azonban nem föltétlen ellenzéki, vannak közöttük többek, kik hol a kormány mellett, hol ellene

Az orvos ur, bucszásakor, kivette tárczáját s nővéremnek és nekem egy-egy, szalaggal átkötött szőke fűrtöt nyújtott. Anyánk fűrtet voltak. Egy harmadik fűrtöt is láttam, de az — benn maradt az orvos tárczájában.

Pár óra múlva újra elváltam Blánkától. Ismét őrizzen, hogy érzékeltenebbnek tünsem fel őt, mint a milyen valóban volt. Sirta a temetésén, sokat sirt, zokogva, göröcsösen, szeméi vörösek és dagadtak voltak s bánata bizonyára nem volt színlelés. Hanem azért, mielőtt kocsiba ült volna — bár pergő könyvek közepette — mégis megkérdezte tőlem, ha meg vagyok-e elégedve gyászruhájával s apró fekete kesztyűivel?

IV.

Életem új szakasza vette kezdetét.

Tulajdonképp rég elkezdődött már az, havem én nem akartam még beismerni saját lelkem előtt. Rám nézve anyám temetése képezte a fordulópontot. Most már láttam, hogy igazán egyedül maradtam s egyetlen helyeske a világban, bár bánatommal együtt megvonnulhatok, nevelő-szüleim házi köre.

„Nevelő-szüleim!”

Igen, most már használhatom, sőt kell használnom e kifejezést. Mig a remény egy végső szikrája pislogott lelkemben, állhatatosan nem akartam mást látni bennük, mint házigazdaimat a magamat folyóvást vendégnek néztem, bár talán kénytelen-kelletlen elfogadtam, kegyelem-könyvéren tengő vendégnek, de végre mégis csak vendégnek.

Ugy voltam, mint az utas, kit hosszas, dühöngő zivatarok, melyek bolyongásai közben támadtak reá, idegen fedél alá kényteltek menekülni s ki naponként sovárogyva nézi, nem szűnik meg a vész, hogy utnak eredhessen az édes, a meleg otthon felé.

Anyám halálával a házi kör, melyben élttem egy szomorú fál évet leéltem, egyszerre sajátságos újdon színben tűnt fel előttem.

szavaznak. E házbán 10 volt miniszter ül, kik közül 6 ellenzéki.

Jól értesült körökben biztosan állítják, hogy a kormány nem akar külön javaslatot beterjesztetni az itteni zsidóknak adandó állampolgári állás iránt, hanem egészen a parlamentre fogja bízni, hogy a „nem keresztények” jövő állását meghatározza és kodifikálja.

A szegedi biztosság mellett tudvalevőleg kilencz tagu biztosság fog működni. Ennek tagjai a következők lesznek:

Bakai Nándor, Horváth Gyula, Jankovics Miklós, Komjáthy Béla, Szemző Gyula és Végh Aurél országgyűlési képviselők, Dobó Miklós kanonok, Rónay Béla és Tallián Béla földbirtokosok.

Szeged város biztossága vasárnap rendkívüli közgyűlést tart, hogy a még hiányzó 3 tagot a törvény értelmében megválaszassa, mire aztán a biztosság teljesszámú leendő.

Tiszta Lajos királyi biztos szerdán június 11-én egy műszaki tanácsos és három belügyminiszteri, s két közlekedési miniszteri tisztviselő, valamint a kivézetett biztossági tagok kíséretében Szegedre utaznak, hogy ott működésüket haladéktalanul megkezdjék.

Műszaki tanácsosul a királyi biztos mellé Lechner Lajos ismert mérnök és technicus rendeltetett, a sugárút-építkezési vállalat volt elnöke, kit a főváros legközelebb Budapest új csatornázási tervzetének kidolgozásával bízott meg. Lechner osztálytanácsosi ranggal és címmele a közlekedési minisztérium státusába lép, s arra kötelezte magát, hogy a helyreállítási munkálatok befejezéséig Szegeden maradjon.

A közlekedési minisztérium részéről megfellelő segédsegélyzetet kap, de egyebekben a helyreállítási munkálatokra nézve is teljesen a királyi biztosnak lesz alárendelve.

A képviselőház ülése.

— Junius 5. —

Hegedűs Sándor előadó a pénzügyi biztosság nevében a törvényjavaslatot elfogadásra ajánlja. (Beszédét holnap közöljük.)

Molnár György az általa beadott különvéleményt ajánlja a ház figyelmébe. Utal arra, hogy az országban számos pénzintézet van, mely nem képes a nála begyűlt összegeket az országban elhelyezni, [míg napról-napra tapasztalható, hogy a kisbirtokosok birtokaiból kiűzetnek. Ennek az az oka, hogy a pénzintézetek nem juttatják a pénzt a kisbirtokosok kezébe, s szőlő is fél attól, hogy a felállítandó központi intézet is

Azelőtt a benyomások, melyeket e födel alatt a tárgyak és egyének gyakoroltak reám, nagyon is futólagosak voltak. A gondolat, a remény, hogy nem sokáig leszek itt: meggátolta, hogy mélyebb figyelemmel tekintsek körül, bizonyos közönyt oltott belém. A körülöttem élő, mozgó családtagoktól sem igen igyekeztem bátorozott fogalmat alkotni magamnak. Mindegy, akár milyenek legyenek is — hiszen rám nézve idegenek.

A temetés után azonban mindez más értelmet nyert.

Mintha a szobák, a butorok, a képek a falakon s minden legapróbb tárgy, így szólott volna hozzám: imo most te hozzánk tartozol, mi pedig tehozzád s még a virágpohár is, mikor friss vizet töltöttem belé, mintha ezt süttögté volna: lásd, most már én is a te állandó környezetem vagyok.

Mikor ama lényekre tekinték, kiket eddig folyvást „házi gazdaim”-nak neveztem, lelkemben hirtelen megeosodult egy hang, mely azt mondá: hogy többé nem szabad idegeneknek nézmem őket, hiszen ők atyámat, anyámat kell, hogy pótolják ezután. És — oh! mily kínos gondolat volt ez nekem — valami ösztönszerű sejtésem egyre azt vitatta bennem: hogy még a testvért — az élő testvért! — is pótolni kell valakinek s okor — önkénytelen Richard jutott eszembe. Egy kis nővér helyett egy nagy testvér! — oly furesának tűnt föl előttem e gondolat és mégsem menekülhettem tőle.

Ez új lélekállapottal természetesen nem férhetett össze a közöny, mely azelőtt környezetem iránt bennem uralkodott.

Most már — mikor csak bánatom és csüggettségem egy-egy kis szünetet tartott — a firkészés, tanulmányozás szemüvegén keresztül néztem mindent.

Hiszen összehasonlítást kelle tennem a közzött, a mit elvesztettem s a közzött, a mit az elvesztettért kárpótásul adott a sors.

(Folytatás köv.)

A „KELET” TÁRCZÁJA.

EGY FIATAL ASSZONY

EMLÉKIRATAI.

Elbeszélés.

INDALI GYULÁTOT.

III.

(Folytatás.)

Bár épen nem ama nap volt az orvos látogatási napja, én mégis megfoghatlan sejtéssel, egyre az ablakhoz mentem; feltettem magamban, hogy okvetlenül el kell jönie.

S mekkorát dobant a szívem: mikor egyszer csakugyan jöni láttam.

Hanem arca nem ahogy vidámban, de sőt szomorú volt a szokottnál. Félre hirta házi gazdaimat, halkan társalgott velök egyideig, aztán kijött hozzám, helyet foglalt a pamlagon s szeliden magamellé vont.

— Édes kis leányom, — szólt jóságos hangon — te már gyakran elpanaszoltad nekem: milyen félelmeket állasz ki, mikor eszedbe jut, hogy nézett ki anyád ama napon, tudod, mikor olyan nagyon ruszul lett a kertben. De te még csak annyit tudsz: milyen ijesztőleg néznek ki azok, a kik olyan betegségben vannak, s arról foglalmad sincs, milyen szenvedéseket kell kiállaniuk. Mondd meg most már, mit tartanál te jobbnak: hogy éljen a te édes anyád ilyen állapotban, hosszú ideig, a gyógyulás reménye nélkül, nem ismerve senkit, még saját gyermekeit

sem, — vagy pedig csendesen elaludjék örökre s kivigyük a temetőbe, szép pázsitos sírhalmok alá, lelke pedig meggyógyulva menjen fel az égbe, hogy találkozzék ott atyáddal s aztán boldogok legyenek örökre? Melyiket akarnád inkább édes kis leányom?

Én azt feleltem, hogy az utóbbi bizonyára jobb lenne.

— Akkor hát, kis Gábiellám, meg kell mondanom neked: hogy édes anyád nem szenved többé; elaludt csendesen, örökre s holnap kiviszuk a temetőbe, szép pázsitos sírhalmok alá, a lelke pedig ezóta már angyallá lett az égen s onnan fog örökölni fölötted. Azért hát ne sírj Gábiellám, hisz’ te már ugyesem vagy oly kis gyermek.

S mikor azt mondta nekem: hogy ne sírjak, mert már nem vagyok olyan kis gyermek — akkor ő maga rám borult s őreztem, hogy könyei sűrűn hullanak arcomra.

Én nem sírtam. Talán az orvos előadása meggyőzött a felől, hogy anyám most már igazán boldog s ez a hit egyelőre háttérbe szorította azt, a mi a legszentebb fájdalomban is önzés, saját „én”-emet; talán a hirtelen megdöbbentés köztötte lelkényeim? Nem tudom. Elég, hogy nem sírtam.

Csak azt kérdeztem, hogy hát Blánka nem esz itt, mikor kiviszuk anyámat?

— De igen, gyermekem, — felelt az orvos — már tudósítottam a grófnét. Holnap ő is itt lesz.

Másnap nővérem csakugyan megérkezett, fényes gyászruhában tetőtől-talpig.

Félévi távollét után anyánk koporsója mellett találkoztunk először. Egész csendben kivittük halottunkat szép pázsitos sírhalmok alá s aztán visszaverttünk lakásomba, most már otthonomban. Blánka is velünk jött, ott várando benn az indulás idejét, mert még az nap vissza kellett utaznia.

ugyanazén helyzetben lesz, s a bajon csak azon hitel által segíthet, a melyet a törvényjavaslat szerint alakítandó szövetségek egyleteknek folyó számlára nyújtanak. De ez sem fog megfelelni a szükségletnek, mert a központ által adható ezen hitel annyira szűkössé válik, hogy abból édes kevés fog jutni egy-egy vidékre. Azért azt kívánánk, hogy az előleg-egyletek oly forráshoz juttassanak, hogy készpénzt adhassanak a kisbirtokosoknak. Ezen forrás nem lehet egyéb, mint hogy az előleg egyletek jogositva legyenek takarékpénztári üzletet gyakorolni, de e mellett jelzálog kölcsönök adására is feljogosíttassanak, csak hogy rövid felmondási jog kitűzése mellett.

Tiszta Kálmán miniszterelnök bemutatja a Görögországgal kötött postaszerveződésről szóló szentesített törvényozikket, mely azonnal kihirdetetik.

Irányi Dániel két kérdést intéz a kormányhoz. Mindenekelőtt kérdi: vajjon a kormány nem tartja-e szükségesnek, hogy az intézet alapszabályai a házbán tárgyalassanak s törvénybe ígattassanak. E mellett kérdi, minő összehozhatóságban van a felállítandó intézet a már létező kisbirtokosok földhitelintézetével.

Szapáry Gyula gróf megjegyzi, hogy az alapszabályok törvénybe ígattását nem tartja célszerűnek, a kormány felügyeleti joga különben is fel lévo tartva. A mi a létező hasznosul pénzintézet illeti, megjegyzi, hogy az a létesítendő pénzintézettel semmiféle viszonyban és összeköttetésben nincs.

Lukács Béla kijelenti, hogy azon szervezettől, melyet a kormány az alapítandó intézetnek az alapszabályok szerint adni akar, nem vár előnyt s azért a törvényjavaslatban ezen intézetnek kiállításba helyezett előnyöket nem szándékozik megadni.

Szónok beszéde vége felé a teremben uralkodó rettentő hőségből rosszul lesz s néhány percnyit szünet után befejezi beszédét s a kormányra hárítja a felelősséget a végrehajtás s különösen az egyének alkalmazása tekintetében s kijelenti, hogy e fenntartással elfogadja a tvjavaslatot.

Tiszta Kálmán megjegyzi, hogy a felelőség a kormányt csak annyiban éri, hogy oly alapszabályokat hagy jóvá, melyek a pénzügyi biztosság által kifejezett intencióknak megfelelnek. Szóló nem nagyon rózsás roményekkel néz ez intézet működése elé, de azt hiszi, hogy az a kijelölt irányban sikerrel fog működni. A ki nem helyesli, annak legyen bátorsága a törvényjavaslat ellen szavazni.

Gál Jenő elfogadja a törvényjavaslatot, de határozatilag kimondatni kívánja, hogy a központi

Utrajzi töredékek

Ázsiai-Törökországból.

VII.

Ezridzsán, május 8. 1879.

Március 26-án, tehát majdnem másfél hónap óta tartózkodom itt a 4-ik hadtest főszékhelyén, hol jelenleg alig néhány (összesen 3) gyalogszázalaj tanyáz. Egy a nagy Ázixie laktanyában (hol csak ezelőtt néhány héttel 3 tábor volt), mely a vasgairi kórháztól félóra jársnyira s a várostól 1 órányira a kefté között a középben fekszik: egy a városban levő erdített laktanyában (kalch) s a harmadiknak (radifalábor) egy része a vasgairi kórházban, más része a falvakban. A müstehafizokat (nemzetőröket) már ezelőtt két hónappal mind hazabocsátották; egy kissé hosszsan tartott ez a hazabocsátási processus, míg a szegény megbénult, elnyomorodott, házass, családok férfiakat bazájukba eresztik. Volt mégis öröm szegényeknél, kik több év óta mindennemű nélkülözést és sanyaruságot kénytelének túrói, így is csak megtizedelve, alig néhány garassal zsebükben indulnak gyalog a messze utra a hazába. A redifeket (reservistákat) még a zászló, illetőleg fegyver alatt igyekeznek tartani, már a mennyire lehet; miután ezek nem várva — miután fölévíg túlrelmeskedtek volna — a hazabocsátási engedélyt, tömegesen szöknek meg. Így pl. még Mamabumban létem alatt a Gümeschschane redif táborból alig maradt 40 ember (az ezredes, a tisztiek s néhány őrmester), az u. n. Al-bostun redif táborból pedig mindössze 100 mond szék föl indított tetemes veszteségek után Konstantinápolyba. Ezen foglalkozás annyira ment a török hadseregél, hogy végül rendeletbe kellett kiadni, mikép a 400 főből kevesebből álló zászlóaljakat bele kell olvasztani a teljesebb számakba. A beolvastított zászlóaljak tisztjei rendelkezés alatt

intézetet lehetőleg csak jelzőleg kölcsönök körvonalozásával foglalkozni.

Lichtenstein József beszélt még ellene. A vita holnap folytatatik.

KÜLFÖLD.

Kozák alkotmány. Senki se nevesen, mert ez nem tréfa, hanem komoly valóság. A czár alkotmányt adott a kozákoknak. A dolog eredete az, hogy a kozákoknak mint a czár minden alattvalójának sok sérelmük volt és örökké nyughatatlankodtak. Végre Krasnokutskij, a kozákok stancikai hatmánya felkerekedett és elment Szentpétervárra s eladta a kozákok panaszait. Elmondotta, hogy nincs a czárnak hűségesebb népe a kozáknál, melyre minden időben számíthat, s hogy illő, hogy méltányos kéréseik teljesítenek. Makow miniszter Krasnokutskij emlékiratát Lividzsa küldte a császárszékbe, ki csakugyan átálta, hogy a kozákok megérdemelnék egy kissé tisztességesebb eljárást a bíróságra adata, hogy minden kívánságukat teljesíti és hogy csári ukázban minden korábbi kiváltságait megerősíti; lesz tehát tartományi gyűlésük, mérsékelt önkormányzatuk és sok egyéb, a mi Oroszországban csak az állam országába tartozik.

Egyébként a muzsák azzal kecsegtetik magukat, hogy e boldogságban nemcsak a kozákok fognak részesülni. Már említettük egyszer, hogy hírszerint Suvalowot megbizta a czár, hogy alkotmánytervet készítsen Oroszország számára, már t. i. olyat, a melyet; Most, hogy Suvalownak a kormányba lépéséről mind komolyabban beszélnek, azt hiszik, hogy ez álmódott alkotmányból csakugyan lesz is valami.

Kétséges a dolog nagyon. Mindössze annyi valószínű, hogy Suvalow már a legközelebbi napokban meg fog biztatni kormány alakításával, melyben ő a külügyi tárczát tartja meg magának. Először, ha az bekövetkezik, a mit Suvalow kinevezetésével egyidejűleg szintén remélnék, hogy t. i. az ostromállapot megszüntetettik és a nihilisták megfékezésére más rendszabályhoz nyulnak.

A zulu háború. Londonból írják május 31-ről: A Fokföldről érkezett újabb hírek szerint Csettevayó nem guerilla harcra készült, hanem katonáit erődtetett állásokban összpontosítja s ott akarja magát az utolsó vércsapásig védeni. Főhadiszállása a fekete és fehér Umvolosi folyók egy- másba szakadásánál van. A zulu sereg hátát az ország legmagasabb hegyei védik; előtte pedig egy óriási mocsár terül el, a így a hadállás jól van választva. Az angolokra mindamellett nagy szerencse, hogy Csettevayó ezt a harcmódot s nem a guerilla háborút választotta. Így mindenesetre hamarabb és könnyebben elbánhatnak vele. A zulu táborában már is nagy a c-égygés és fegyvertelenség. Csettevayó két testvére: Dabalmansi s Matcona már nagyobb csapattal meg akart bányátotl szólni. De ez Thringportnál utó- érte őket; véres harc fejlődött ki a testvérek se- regei közt. Dabalmansi hírszerint elesett. Mat- cona azonban megmenekült s az angolokhoz akar csatlakozni.

Aleko pasa beiktatása.

A Times philippopolisi levelezője lapjának sürgöny útjának megküldte azon formán szó sze-

maradtak, így történt azután, hogy több ezer nyi ren- dezésre alatti tiszt gyűlése itt Erzingianban s lézengett egy darabig annak utcáin. Lón erre nagy zprzavar s nagy meglepetésszerűség; így p. a Mamahatubansztrakt alatt állomásozott 11 zászló- al csahamar 6 zászlóval, aztán 4-gy, végül plane 2-vé devalálódott. Legvégül pedig maradt egy; egy; a Llydscha tali redif tábor melynél aztán a rossz táplálkozás, rossz ruházás, nedves lakhelyek már tél végén egy valószínű skorbutjárvány ütött ki s még most is 25-vel, 50-vel kapja az ilyenmü betegetek onnan a kórház. 30 zászlóalj kún a kúrdoknál állomásoz; jelenleg 30-ra lett felemelve e szám, a mennyiben minden itt Ersindzsában s a környéken rendelkezés alatt levő erő oda küldetett. A télen át 20 tábor sanyargott a kúrdok elleni háladatlan küzdelemben. Masgerben Pa- listban stb. helyein s hossza: Dersinben, Kho- rasban, Kuzicsanban, Diarbekirtől, a perza ha- tárig nyúló Kürdistannak; mégis majdnem min- den siker nélkül; mindig csak a törökök vesz- tettek, a nyílt csatában soha meg nem jelenő kúrdok által innen is, amonnan is meglepetve s rejtkehelyekből lelővölödtetve; a veszteség nem nagy ugyan, alig 100 ember fölöslesen s néhány tiszti; de a nyereség sem valami nagy, most leg- utóbb is híre jár, hogy megint 40 ember esett volna el, mert egyáltalában nem sikerült e hegy- lakokat a török kormánynak meghódoltni; sem adót nem fizetnek, sem katonát nem adnak. A hol meghódolnak, ott is csak szívesen tessék csak arra az időre, míg tulajdonos török erő van kö- szöttük.

Mindazonáltal sikerült néhány vezetőt a kurd felkelésből összehozni s ezek fölött fog most a Kürdistanbani körutra május 4-én innen elindult IV. hadtestbeli főparancsnok Dervisch pasa tá- bornagy (Batun hűi védője) ítéletet tartani. A kürdistanbani hadtest ugyanezen alkalommal új paranc- snokot kapott, Fazly pasa Erzerum legutóbbi kommandánsának személyében, ki is a musir pa-

rinti erővegét, mely az új kelet rumeliai kor- mányzó beiktatása alkalmával felolvasztatik. A két formán következőleg szól:

I.

Fenséges vezírem, Aleko pasához, Kelet-Ru- mélia kormányzóhoz, az I. oszt. medsidje-rend lovagához stb. Miután császári hatalmam ere- jénél fogva elfogadtam és szentesítettem azon sza- bályzatot, melyet a berlini szerződés 18. cikkely értelmében összehállított bizottság kidolgozott s mely a jelen rendelleletlel együtt 495 cikkelyt tartalmazó 15 fejezetet, azontul 637 cikkelyből álló 13 pontot foglal magában, immár császári akaratom, hogy e szabályzat valamennyi pontja teljesen és pontosan hatályba lépjen s hogy a souverain-jogaim iránti tartozó tekintet mellett a rend és béke állandóan fentartassék s mindannyi alattvalóm megőltalmassanak. Az odaadás és hűség, melyek önnek kiváló sajtásai, azon hely- szetbe fogják önt hozni, hogy szándékaimat meg- értse és a szabályzat határozásait teljesen és bi- zatosan végrehajtsa. E végből császári divánom je- len sajtákerü iratomat küldi önnek, mely önt csá- szári elhatározásomról értesíti s arra kötelezi. Mi- után Ön jelen szuverain határozataimat kihirdet- tette s valamennyi hivatalnoknak és lakosnak tu- domására juttatta volna, minden törekvésűt s minden célját a nevezett szabályzat állandó és pontos végrehajtására fogja fordítani; minden egyes határozománynak kötelezőségeztű figyelem- szentel; továbbá minden törekvésűt és minden erejét oda irányozza, hogy semmi törvénytelen ne történjék.

Kelt 1296. évi djemazi hó 25-én.

II.

Fenséges vezírem, Aleko pasához, Ke- let-Rumélia kinevezett főkörmányzóhoz! Isten adjon önnek gyarapuló dicsőséggel teljes életet! Minthogy szükséges volt a berlini békeszerző- dés 13-ik cikkelyével összhangzatban Kelet-Ru- mélia főkörmányzójává egy értelmes és arra való embert kinevezni s minthogy Ön legérdemesebb leghetőségesebb magas hivatalnokaim egyike, ki- ben megvan minden szükséges tulajdonság s mint- hogy Ön hűség és becsületessége által kitűnt s a közügyekben jártas és tapasztalt; császári divá- nom souverain kegyelmhez és fenséges jószágom- hoz képest oly végzést hozott, mely szerint Önt öt évre Kelet-Rumélia főkörmányzójává kinevezte. Mibez képest császári divánom jelen rendeletet s kinevezetésezt azzal küldi meg önnek, hogy már tanusított tapasztaltsága és bölcsességével összhang- ban a szabályzat rendeleteivel, a nevezett tarto- mányban jó igazgatást szervezen, hogy minden igyekeztét alattvalóm jóllétének szentelje és szorgalmasan őrködjék a felett, nehogy császári akaratommal és a törvényekkel ellenkező valamely dolog történhessék s hogy császári bizalmamat s azon jó véleményem, melyet ön fölől táplálók, még gyarapítsa és szilárdítsa s hogy a magas portá- val minden szükséges tudósítást minden bizony- nyal közöljön.

Kelt 1296-on djemazi hó 25-én.

Ezenkívül a főkörmányzó cancellárja még Aleko pasa egy manifestumát olvasta fel, melyben előadja, hogy török csapatoknak a tartományba való bevonulása a lakosság magatartásától függ, s hogy a főkörmányzó e szerint a legnagyobb esen- dre és rendre számít. Aleko pasa felhívja továbbá a lakosokat, hogy igazságokat ne hallgassanak meg s öt törekvéseiben támogassák!

sával együtt Harbutba elutasított, hogy onnan to- vább fognak-e menni Diarbekirig, vagy pedig — mit ő eddig nem tett — egyenesen hegyek közt fogják felkeresni a kúrdokat: erről hallgat a kró- nika. Ő exja mintegy 1 s fél hónapig fog távol maradni s addig itt a saraikban Nafiz pasa, a kormányzósi tanács elnöke (serrai medjlizseus) fogja helyettesíteni. A városból, hol már most rettenő hőség uralkodik (28° R.) igyekezik minden- ki kiköltözni a körüllevő falvakba, melyek egyik a másik végén, kert-kerbe menve át az ersin- schani síkot, jobban mondva, a Fráta völgyét job- ból és balról a hegyek aljában valószínűs parad- isommá tessék, mely az embert ilyen veresekre lelkesíti, hogy:]

„Ersindzsáni paradisosom,
De messze vagy szép galambom,
Viasszin sugár az égem
Nem látalak igen régen.” stb. stb.
melyek igaz szívűből jövő hangok ugyan, de a legtöbbesetbe vers lábuk . . . ma reggel is egy szolga kíséretében löve élve e földi paradisoson végig lovagoltam; majdnem egy óra hosszat mind- untalan terebélyes lombos fák alatt, zöldelő vi- rányok mellett; sárfallal körített gyümölcsösök a kertek között előre rugó ereszű, emeletlen fából, alól sárból épült házakról szegélyezett csendes ut- cázkon, melyek mindenikén patak csörgedezett végig.

Viz bővíben mindent, mesterséges vízre- zetés segélyével a földeséet felhasználva. Ezelőtt 6 nappal nagy ünnepély volt Ersindzsában, mond- hatni kétszeres ünnepély. A vasgungy egyrészt mintegy százhat beállították a városba, mert a musir pasa 6 exojának fiai a körülmetélés — cir- cumcision — vallásos szertartással egybekötött műtétét valának foganatba veendő; ez alkalmat más pasák és főurak is felhasználták a körülme- télté lón mintegy 200 fu. Volt az igaz hívő se- bészeknek dolguk s volt aratásuk is. Ugyanekkor az ersindzsáni tekke (dervish lakhely) főnökének

A székesfehérvári gazdasági con- gressus.

II. nap.

Desewffy Aurél gróf mint kiküldött bi- zottság elnöke, benyújtja a bizottság jelentését, mely így hangzik:

A magyar gazdák Székesfehérvárról 1879. ju- nius hóban tartott értekezlete meggyőzően igaz- örömelek ad kifejezést a felett, hogy a Magyar- ország gazdasági helyzetének ismét alkalom adatott országos értekezleten tanácskozhatni, egyszersmind mely sajnálkozásának adja kifejezését, hogy az első értekezletnek megtartása óta lefolyt 11 év alatt a törvényhozás és kormány részéről elenyé- szőleg kevés tetteket a földmívelés emelése tár- gyában és előmozdítását tartja az időt, hogy a tör- vényhozás és kormány a földmívelési érdekek na- gyobb mérvű gondozását és ápolását feladatául tekintje. Ennek következtében az értekezlet ki- mondja:

1. Állítsassék fel külön szakminiszterium.
2. Állítsassék országos gazdasági tanács, melynek elnökét és főtárgyban tagjait mindenkor a gazdasági congressus válasza meg, míg a töb- bi tagot a miniszterium nevezi ki.
3. Minden megyében gazdasági egyesület alakítsassék.
4. A gazdasági tanács költségeinek, egy a titkárszolgálatának fedezésére az ország gazdasági- zónaságára önként elvállalandó csekély adó vettes- sék ki, melyet a miniszterium hajtana ugyan be, de azonnal a gazdasági tanács rendelkezésére bo- csátandó.

5. Minden congressus egy 12 tagu bizott- ságot válassz, mely a jövő congressusig a netán felmerülő teendőket végzi. Ebből kifolyólag azon- nal egy 12 tagu bizottság választatott, mely hi- vatva lesz e javaslatot keresztül vinni.

A most elfogadott elvek keresztülvitelére a jelen értekezlet már most kiküld a kebeléből egy 12 tagu bizottságot, mely bizottság működése a jövő congressus egybejövételéig tart.

Csekély vita után szavazás alá bocsátat- ván a bizottsági jelentés, változtatás nélkül elfo- gadtatik.

Desewffy Aurél gróf ajánlatára egy három tagu bizottság küldetik ki a végéből, hogy az elfo- gadott jelentés 5 pontja értelmében a 12 tagu bizot- ság tagjait jelölje ki.

Elnök indítványára ezzel Desewffy Aurél, Radó Kálmán és Kodolányi Antal bizat- nek meg.

Erre Molnár István tartja meg felolvasását a következő kérdésekről:

„Az 1868-ik évben Budapesten tartott or- szágos borászati enquete óta szőlőmívelés- s bortermelésünkben haladás vagy hanyatlás tapasztal- ható-e? és ha némely hazai elsőrendű borvidéken hanyatlás tapasztalható, mik az okai ezen tüne- menynek? Továbbá: mi lenne teendő, hogy borá- szatunk jövődelmét emelvény, a borászati hanyatlá- sának utjába akadály vetessék?”

A tetszéssel fogadott felolvasás után Tar- nóczy Gusztáv a következő indítványt terjeszti elfogadásra:

Tekintve, hogy az 1874-ik évi VIII. a mé- terrendszert behozataláról szóló törvény főként az on- czóbból alkotottat, hogy a külfölddel való for- galom megkönnyítése; mégis a magas kormány ennek 13. §-át akként magyarázza, hogy az osz- trák tartományokban bélyegzett hordóknak nálunk

szecsek Hudsoni Fácis effendinek két fia (egy 16 és egy 18 éves) nősült; az idősebb vette a X. pasának Stambulban nevelt leányát. Mondják kik látták, hogy a menyasszony a la franca kétyű- sen s európaisan frissirozott hajjal s hosszú uszá- lyos köntösben jelent meg. „Le fanatismo des mu- sulmans s'en va, et leur puissances avec lui” — mondhatni B. Ernouffal. Egy néhány napig min- denki, még a legutolsó muzulmán is jóllakott Er- singhianban; míg most megint keserűséggel eszik a sorány ürü cizmbot, vagy a még sorányabb vézna tehén húst.

A papirpénz (Kaimé) teljesen kiment a for- galomból, nem fogadják el sehol, csak is a pénz- váltók nagy uszorával s az adó 5-öd részűl 4 százas kaimét egy török arany fejében. A kor- mány ez utóbbi láb szerint fizeti hivatalnokait s tisztjeit: így tehát kinek 1200 piaster fizetése van mi eredetileg 12 aranyat tett volna ki, kap most 3×4=12 — három aranyat. Hanem azért a főbbek s az ügyesebbek gondoskodnak magukról, mert ez országban meg inkább áll mint másutt, hogy „veszemes a vásár.” Az eredetileg 130 pia- ster kureussal kibocsátott papirpénz most annyira csökkent értékben, hogy 1200 piasterért is baj- san lehet 1 aranyot vásárolni. Ismét előkerültek a mindennapi forgalomban az ezüst medszidjiek (20 piaster, 1/4-öd lyra vagy 2 fnt o. 4.) az ezüst negyed medszidjje, az ezüst piasteretek, egy a réz piasteretek.

Az egész elmúlt hónapban iszonylató agiotá ge folyt az ersindzsáni piacon; kiknek papirpénztük volt; kétségbeesve siettek rajta találni, vagy még kétségbe esettebben kupargatták. Voltak aztán, kik stambuli összeköttetéseiknél fogva ügyesen kiak- nálták a helyzetet. Volt láрма, veszekedés, zaj elő, most egy kissé pihentő van: de a bizalom a kormány iránt igen megrendült.

Kovácsnai.

ujra kell bélyegeztetniük, ami a forgalomnak, kü- lönsösen kivételünknek nagy kárára van, és min- den megnehezítése a forgalomnak károsan hat vissza a termelőre: az országos gazdasági értekez- let elhatározni méltóztatassék, miszerint folyamod- vány intézessék a képviselőházhoz aziránt, hogy a nevezett törvényt akként módosítsa, miszerint a váltók közös vám területen létező osztrák tarto- mányokban szabályszerűen bítelesített mértékek- nek hitelessége nálunk is elismertessék.

Szalay Imre ellenzi ezen indítványt elfo- gadását, mert ezen czél e nélkül is elérjük, mi- vel a miniszter ennek elintézését megígérte, mire Tarnóczy megjegyzí, hogy ezt megtenni azért is- meri köteletségének, nehogy az egész ügy el- aludjék.

Desewffy Aurél gróf indítványozza, hogy miután Tarnóczy indítványát egy sem fogja senki ellenézni, azt nyomban fogadják el. (Felkiáltások: Elfogadjuk!)

Elnök határozatilag elmondja, hogy Tarno- czy indítványt a elfogadattott.

Ezután Molnár L. a következő indítványt ajánlja elfogadásra:

Tapasztalván, hogy az ország több vidékein a futóhokortételek szőlőben ültetnek be, ho- lott a szőlőben különben is már tultermelés van, s a silány bort termő területeken fokozott termés- csak hátrányosan hat vissza az értékes bort ter- mésű hegysegekre: kéressék fel a földművelési miniszterium, hogy a gazdasági egyletek útján hasson oda, hogy a közönség az ily területeket inkább befásítsa alá fogja fel. [Utánna Fromm terjeszt elő egy figyelemmel hallgatott indit- ványt.

Ezután elnök indítványára Tarnóczy, Szalay és Molnár értekezleti tagokból álló bizottság kü- ldetik ki a végéből, hogy egy 14 tagból álló bi- zottság tagjait hozza javaslatba, a melynek fel- adata lenne a borászati ügyben beadott inditvá- nyokról véleményét mondani.

Nevezett tagok félrevonulván a következőket ajánlja a bizottság tagjainak:

Baan Kálmán, Barabás János, Bettlenfalvy Ist- ván, Dossy Imre, Fekete Pál, Franciscs József, Nagy Pál, Swastics Benő, Tagányi István, Tor- kos Pál, gr. Zichy Jenő, Szalai Imre, Tarnóczy Gusztáv, Molnár István.

Ezután a tegnapi napirend első pontjára nézve beadott indítványok szövegzése végett Mok- ry, Radó, Nedeczky és Desewffy tagok küldetnek ki.

Felolvasztatik ezután a candidáló bizottság által kiküldeteni javasolt azon bizottsági tagok so- ra, melynek a jövő congressusig kell működnie. A tagok a következők: Zichy J. gr., Piller Mik- lós, Zichy N. gr., Széchenyi P. gr., Melczor Gyula, Károlyi Sándor gr., Korimics László, Galgóc- y Károly, Nádasdy Ferencz gr., Mokri S., Be- liczay István, Glavina Lajos, Desewffy Aurél gr., Radó Kálmán, Tisza László, Podmaniczky Géza b., Nedeczky Tibor, Berta György, Göndöcs Benedek.

Következik a napirend második tárgya: „a nemzetközi gabona kereskedelem történeti és statis- tikai adatok nyomán”.

E tárgyról dr. Neumann Armin székesfe- vári ügyvéd, alapos és mély tanulmányon alapuló értekezést tartott.

Neuman Armin ezen felolvasása után lel- kesen megjeleneztetett, mire elnök a tagok nagy helyeslése közt legőszintébb köszönetet nyilváni-

VIII.

Ersindzsán, május 17. 1879.

T. szerkesztő ur! Jelen leveleim tulajdonkép czélját uti vázlatok képezik, de miután most je- lenben körülbelül másfél hónap óta más utat nem végeztem, mint hogy a vasgáridiakat, kórházból henen- kézt egy párszor t. i. posta elindulás és posta ér- kezés napján a városba Ersindzsánba berándulok, e tekintetben nem sokat írhatok. A fennlapály, melyek délnyugati végeleikben, kissé északkelet- től egyenesen hosszan mintegy 1 óra járányra terjedelemben az Euphrat jobb partján a folyótól- félóra járányira Kis vagy Alsó Örményország fővárosa elnyulik, nincsen még tudtommal legalább eléggé ismertelve. Érdekes volna e fennsíkot minden irányban bekalandozni, s a rajta elterülő 100 meg 100 falvak fekvését helyrajzilag ponto- san meghatározni. Magam midőn a Tördsani la- pályt az Erzinghianitól elválasztó hegyekről le- ereszkedem s mindenütt ez utóbbi fennsíkot északnak határoló hegyek felőlőjén úramat a vá- rosoknak veszem, igyekvém ezt a tölem telhető pon- tossággal tenni. Általános fogalmain vannak, de ezek még nincsenek a részletesebb vizsgálat által oda érelve, hogy jelenleg már teljesen tiszta ké- pzet adhatnám a fontelektnek. Mig ezt tehetném, szorítkozom az apróbb részletekre: így p. hogy Vasgairt talu, melytől a kat. kórház elneve- zését nyeri, a lapályt északról határoló hegyek kirugó halmainak (centre fort) alján fekszik s mi- dőn a 2 óra járányira eső városba a jól tartott chaussée uton bemegyünk, a lapályt tulajdonké- pen északról dél-nyugatra keresztezzük, nem ér- vén el úgy az annak délről határoló u. n. der- szimi jó magas s még most is hóval fedett hegy- láncolatot, minthogy ez előtt még a Fráth bal partja jó szélesen falvakkal ellepve nyulik el. — Ezután jó még az itt már jó széles Fráth maga kanyargó ágas-bogas menetével, alacsony partok között iszaposan tova hőmpolygó folyam. A Fráth jobb partja s a város közt még egy fél óra

totta előadó urnak szakavatott, tudományos és a kor színvonalán álló értekezéseiről.

Ezután elnök felolvasa Fráter Sándor indítványát, melynek lényege ez: Tekintve azt a körülményt, hogy hazai földmívelésünk bajának legfőbb oka a mezőgazdasági hitel hiányában, ennek épen nem létében keresendő, kívánatosnak, sőt szükségesnek tartja, hogy kéressék fel a kor- mány, hogy a külföld e nemű intézményeinek alapos tanulmányozása végett egy vagy két oly egyént küldjön ki a külföldre, kik a hazai mező- gazdasággal ismeretesebbek lévén, egyszersmind azon ismeretekkel is bírnak, melyek alapján ezen in- tézményeknek a mi hazai viszonyaink közt való alkalmazására javaslatot is képesek tenni.

Tarnóczy Gusztáv ezen indítványt nem tartja elfogadhatónak, mert ez megakadályozhatná az 5 év óta készülő kisbirtokok hitelintézetének létrejöttét.

Fráter Sándor kijelelti, hogy ez néki nem eszlja, mert ő csak azt akarja ezzel elérni, hogy a gazdasági közönségnek, de különösen a bírló osztálynak legyen hitele, mert a mai viszonyok közt bírhat a bírló 50—100 ezer fnt értékű gaz- dasági vagyonnal ezen ingó, bár realis vagyon, ma egy ennyi krajczárt tevő hitenek sem szolgál alapul. (Élőnk helyeslés.)

Galgóczy ezen indítványt a bizottság- hoz kéri utasítani.

Fráter Sándor indítványának elfogadását annál is inkább kéri, mert e tekintetben a hir- lapí közleményekből is magán értesítéséből úgy vette ki, hogy a kisbirtokok földhitelintézete nem helyes alapokon kezd mozogni, és épen en- nek akarja ezzel elejét venni. (Helyeslés.)

Tarnóczy Gusztáv védelmére kel a kis- birtokok földhitelintézetének; kijelentvén, hogy ez az intézet épen a vidéki kisbirtokok érdekeit akarja előmozdítani. (Helyeslés.)

Ezután Galgóczy Károly tartja meg fel- olvasását a gazdasági munkáskérdésről a mező- gazdaság mostani körülményei között, viszonyít- va egy részről a gépek használatával, más rész-ről a munkás kezének; illetőleg a népességnek különböző módozatú szaporodásával?

Ezen figyelemmel végig hallgatott előadás után Kiss László azt indítványozza, hogy mon- dja ki az értekezlet, hogy tarthatatlannak tartja azt az állapotot, hogy a gazdasági cselédek fel- fogadai, illetőleg változtatási ideje különböző vi- déken különböző.

Nedeczky Tibor az egész cselédtörvény megváltoztatását kéri.

Ezután elnök bejelenti, hogy az inditvá- nyok szövegzésére kiküldött bizottság véleménye szerint, mely neki átadatott, Tarnóczy Gusztáv indítványa változatlanul és Kenessey indítványa azon változtatással, hogy az „50%-” helyett „egy- harmadát” tétessék, elfogadattott.

Ezután jőne:

„Mintán pedig az imént ajánlott gazdasági rendszer inaugurálása folytán új gabona, mint hus terményeink fokozatosan nőni fognak, biztos piac szerzése szempontjából elkerülhetetlenül szük- séges, hogy

1. gazdasági követelményeinknek megfelelő, az eddiginél mindenesetre helyesebb vasuti tarifa politika követessék, melynek elérésére minden eszköz igénybevételevel legalább egy, a magyar állam befolyása alatt levő, Magyarországot a kül- föld nyugati piaczaival összekötő vasuti vonal szük- séges;

jársányi tér van, melyen városi tarlók, rétek zöl- delnek s hol az u. n. Tabakhane=katonai bakkancs- gyár, meg egy mecsét, sirtkertek stb. fekszenek. A városnak fekvése s éghajlata egyáltalán nem egész- séges kútból jövő friss víze nincsen, hanem csak vízve- zetőkes medencézek, melyek kuttakák vannak átal- kítva honnan a víz a fenn nyomás folytán folyton bugyog ki. A város t. i. egy lejtős medencében fekszik, a mely felé az északi he- gyekből patakok folynak, a melyek víze aztán száz meg száz felé kevés művészettel ácsott csa- tornákon elvezetettik, egyszer ide, másszor amo- da, a hová a szükség éppen parancsolja. A törökök kiűnősen értenek a vizek lejtős menetének felhasz- nálásához, rátejtiket, szántóföldjeiket, kertjeiket így öntözik; miután itt tartós esőzés, a hegyek letarolt kopár volta miatt nincsen; ellenkezőleg esél van elég.

Alig múlt két hete, hogy a musir pasa innen távozott két havi körútra a kúrdok földjé- re, (mint a „Turquie” írja, pour erectiles les re- forms (?) prémédités dans ce pays — mi nem hibet, mintán a rabló zivány, munkakerülő kúrdokkal szemben a legjobb reform, őket a lehető- leg kipusztítani), már is híre jár, hogy a 4 dik hadtest székhelyét innen a Harbutba tesszik át. Ad- ja isten! Harbut igaz kisebb hely mint Ersin- dszán, nincsenek is megfelelő épületei, melyek kaszárnyául, kórházzal vagy kormányzószékhely- nek (serrai, kapu) szolgálhatnának; hanem van ott olcsóság, sok gyümölcs, jó éghajlat — becsülete- sebb örményiség mint itten. — A helybeli serral- khameben ismét megcsappant a pénzér, a 10.000 lyra, mit pár hó előtt kaptak, elfogyott. A tábo- rokból (zászlóaljakból) még egy sem tért vissza a kurd földről, sőt még mindig mennek. Így már most Ersinghianban összesen csak két zászlóalj van: 1 rendes gyalog (uzamie) s 1 tartalékos, meg egy tüzeg ágyú. Hanem jóni fog Baibur- ból a 6-ik vadászászlóalj (talie) s egy ezred tüzér. K.

2. a marha tenyésztés emelésére szánt dotatio évről-évre fokozatosan és oly mérvben emeltesék, hogy az e téren észlelhető bajok a legkövetkező idő alatt orvosolhatók legyenek.

Mintán pedig oly külföldi intézkedések léteznek, melyek nyerserményeinek értékesítésére zárosk, szükség, hogy minden ily intézkedést alkalmas állam ellen megfelelő prohibítív intézkedést léptessen életbe.

3. Végül szükséges, hogy a vágómarha könnyebb, czélsezerűbb és helyesebb értékesítés szem- oontjából Budapesten a külföld példájára marha- vásárok rendszeresítésének.

Ennek elfogadása után a congressusi küldöttség elnöke Dessewffy Aurél gr. és Zichy Jend gr. választották meg.

Elnök bejelenti Hunkár Mihály indítványát, melyben a „macsonya” növényt is azon kártya- köny növények közé kívánja soroztatni, melyek ir- tása hatóságilag rendelve el.

Erre az ülés eloszlott.

Szilágymegyei petroleum és föld- viaszok.

A székesfehérvári kiállításon egy nagyfontos- ságra közgazdasági hazai termék van bemutatva. Ez a szilágymegyei petroleum és földviaszok (ozo- kerit), melyek elsője egy félkör alakú hegyek- től zárt nagy területű völgyben a talajt annyira ájtárta, hogy bizonyos mélységig lecsúsz a leve- zető homok- és kavicsrétegek erős petroleum sza- gu. Első Wesselenyi Miklós a század elején tu- domást szerezvén a szakadásokban kiszivárgó föld- olajról, kutakat ásott, s az ezekben meggyűlt földolajból jobbágynak időnként bizonyos meny- nyiséget adományozott, mint ezek világításra s szekerkenésre használtak. Ma már a táma, mint- egy 45 méter hosszú s esése 10—15 méter. — Két nagybányai bányász vezetése mellett foly a munka. A robbantásra kezdetben dynamitot hasz- náltak; most tulgurit patronokkal dolgoznak. A földolaj adó homokrétegek 3—5 láb magas, melyen a tisztított petroleum bőven szivárog le. A petroleum oly das paraffin tartalmu, hogy egy-egy homokré- teg lecsukítása után, a táma falán az csak hamar megolvad („megtagy”). Ugyanezen homokrétegben ugyan végig három földviasz (ozokerit) réteg, me- lyek mindgyike 4—7 ctm. vastag.

A tárnából felhozott petroleumot és földvi- aszokat a budapesti tud. egyetem gazdaság felsze- relési vegytani intézetben dr. Illosay tanársegéd dolgozta fel vegyileg. A kapott termékek külön- böző foku petroleum és paraffin. Ezek a nyers ter- mények vannak Székes-Fehérváron kiállítva. Az itt bemutatott petroleum és földviaszok, habár vegy- tani százalékos összetételére nézve lényegileg nem is különbözik Galícia és nem terményeitől, től, természeti sajátosságaikra vonatkozólag azonban előnyösen mulják felül a galicziaikat; ugyan is: míg a galicziai olaj nyers, valamint tisztított álla- potában átható s igen kellemetlen szagot áraszt, addig a szilágymegyei nyers állapotában sem kel- lemetlen szagú, megtisztítva pedig csak közvetlen közelségben szagolva érezheti rajta egy gyenge és nem épen kellemetlen szagot. Tisztítása nem költsé- sebb a galicziaiál. A szilágymegyei földviaszok kissé kevesebb paraffint tartalmaz, mint a galicziai, de a nyert tiszta paraffin minden eddig ismert paraffinnal kiállja a versenyt.

A tárnában a munka szakadatlanul foly. Egy angol nagykereskedő-ház tudomást ve- vén a nevezett kutatók eddig elért sikeréről, nyers és tisztított mustárkat kért fel, mit ezek? London- ba már el is küldtek.

Irodalom és művészet.

A Kisfaludy-társaságból.

A Kisfaludy-társaság ma este rendkívüli gyű- lészt tartott Kisfaludy Károly emlékének megün- neplése az árvízkioltás kiadás tárgyában.

Kisfaludy emlékének megünneplését illető- leg Boöthy Zsolt tett indítványt a társaság mult havi ülésén. — Az e tárgyban kiküldött bizott- ság javaslata alapján a társaság elfogadta Be- öthy azon indítványát, hogy Kisfaludy Károly tiszti szülőháza emléktáblával jelöltesse meg és az emléktábla 1880. nov. 21-én, a költő halá- lának 50-dik évforduló napján ünnepélyesen le- pleztesse.

Kisfaludy Károly életrajzának megírását illetőleg a bizottság nem tartá czélsezerűnek az ajánlati pályázatot, mert az ajánlatok visszaute- sítása kellemetlen következtetéseket vonhat maga után, az egyenes megbízás is akadályokba ütkö- zött. Azt javasolta tehát a bizottság és a társa- ság el is határozta, hogy zárt pályázatot hirdet Kisfaludy Károly élete és művei cz. kritikai mun- kára; a jutalom 100 arany.

A bekezdési határidő 1880 május 31-ike. A bíráló bizottság az 1880. júniusi ülésben ter- jeszt elő jelentést a pályamunkákról és ha egy munka se lesz jutalomra méltó, a társulat még a jövő évi júniusi ülésén egyenes megbízást ad az életrajz megírására és a Kisfaludy-ünnepélyen be lehet majd mutatni az első füzetet, vagy je- lentést olvasnak fel arról, hogy az életrajz mun- kában van.

Az indítvány szélesebb körökben is vissz- hangot keltett; nevezetesen Győrmegyeben élők mozgalom indult meg és felmerült azon régiebb

eszmé, hogy Kisfaludy Károlynak szobor állit- tassék. Győrmegye minden esetre igyekezni fog, hogy az ünnepély nagyszabásu, a költőhöz méltó legyen.

Vadnay Károly azt is indítványozta, hogy a társaság ragadja meg az alkalmat, készíttesse el Kisfaludy K. mellsobrást és halála jelölő ajánlja fel a mellsobort az akademiának. Ezen indítvány a gazdasági bizottsághoz utasított véleményadás végett.

A szegedi árvízkioltásról illetőleg a társaság abban állapodott meg, hogy az illustra- tiókról, melyek a vállalat költségeit tetemesen nö- velnék, lemond és csak czimképzetet, melyet Keleti Gusztáv készít el. Az album körülbelül 30 nagy nyolczadréti ívre fog terjedni és Szász Károly fog- ja azt a szerkesztő bizottság közreműködésével szerkesztetni.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1879. jun. 6.

— **A Niniche** bolnapi első előadása iránt akkora az érdeklődés, hogy a páholyok és kórszé- kek mind, a zártkörűek pedig nagyobb részt el- keltek már; sőt már a második, a vasárnapi elő- adásra is kapkodják a jegyeket.

— **Boér Emma** asszony és Szacsavay Imre néhány napi pihenőre tértek haza erdélyi utjukból, hogy azt azután tovább folytassák Csik- Szereda, K.-Vásárhely, Előpatak, Tusnád, Gyer- gyó Szt. Miklós és Borszék felé. Művészeink elra- gadtatással beszélnek az egyes városok kitűnő ven- dégzeretéről és műpártolásáról. Mielőtt utukat tovább folytatnák, egy kis kitérőt tesznek Tor- dára, B.-Hunyadra, Sz.-Somlyó és Zilahra. Utol- só előadásukkal Szamos-Ujvárt és Dédesen fogják rendezni, de csak ősszel. Ekkor indulnak új szer- ződési helyekre, Kassára.

— **A kolozsvári kereskedelmi és ipar- kamara** ma szombaton d. u. fél 3 órakor tartja azon közgyűlést, a melyben az osztrák-magyar bank főközhöz kívánt váltóbirálókra nézve javas- latot fog tenni.

— **Meghívó** a kolozsvári Orvos-Termé- szettudományi Társulat 1879. június 8-án vasár- nap d. e. 10 órakor tartandó választmányi ülé- sére. Ülés hely: Egyetemi épület II. em. Gyógy- szert. intézet. Tárgy: Folyó ügyek. A titkár.

— **Meghívó** az Erdélyi Múzeum Egylet Természettudományi szakosztályának 1879. júni- us 8-án vasárnap délelőtt 10 órakor tartandó ülé- sére. Ülés hely: Egyetemi épület. II. em. Gyógy- szertani intézet. Tárgy: Folyó ügyek. A szak- oszt. jegyző.

— **Az országgyűlési szabadelvű párt** mai értekezletét Szontagh Pál elnök megnyitván, felvetett a kisbirtokosok országos földhitelinté- zetéről szóló törvényjavaslat, mely általánosságban hosszabb tárgyalás után elfogadtatott. A tárgya- lásban részt vettek Tisza Kálmán miniszterel- nök és Szapáry Gyula gr. pénzügyminiszteren kívül Hegedűs Sándor előadó, ki a javaslatot elfogadásra ajánlja. György Endre, ki a tör- vényjavaslatnak ezuttal napirendről levételét in- dítványozza; továbbá szölk: Tisza László, Molnár György, Harkányi Frigyes, Apáthy István, Prileszky Tade, Teleszky István és Nagy György, kik mindnyájan tá- mogatják a javaslatot. Ezután megkezdett a részletes tárgyalás s mely után a javaslat a bi- zottsági szöveghez szerint változatlanul elfoga- dtatott. A részleteknél szölk: Nagy Gábor, Nagy György, Mocsáry Géza, Éles Henrik, Teleszky István és Szapá- ry Gyula gróf pénzügyminiszter. — Nap- rendre került ezután a képviselőház mentel- mi bizottságának négy rendbeli jelentése, melyek Tisza miniszterelnök, Teleszky István, Kajuch József, Apáthy István, Szathmáry Miklós és Márkus István felszólalásait után nyílt kérdé- sen nyilvánították. Végül Tisza K. miniszterelnök előadta azon választartalmát, melyet Komjáthy Bélának a keleti vasutára vonatkozó képviselőházi határozat végrehajtása tárgyában beadott inter- pellációjára közelebbiról adni szándékozik. Az érte- keztet a választ tudomásul vévén a tanácskozás véget ér.

— **Pályázat.** Postamesteri állomásra Nagy- Borosnyón (Háromszék megye) tiszti szerződés és 100 frt készpénzbeli biztosíték letétele mellett. Évi járandóság: 200 frt fizetés, 40 frt irodai és 732 frt szállítási átalány. A kérvények három hét alatt a nagyszabon magy. kir. postaigazgatóság- hoz intézendők. Nagy-Szeben, 1879 június hó 3-án. A m. kir. postaigazgató.

— **Hymen.** Tauffer Lajos fiatal gaz- da, Tauffer Ferencnek a kolozsvári kisegítő pénz- tár igazgatójának fia mult hétfőn (jun. 2) vezet- te oltárhoz Dédesen a szép Csizsár Ilona kisas- szonyt. A vőlegény atyján kívül jelen voltak ugyanakkor nagyatyja: Lázár István, a menyasz- szony nagyanyja: özv. Bájj Istvánné, mint öröm- szülők; násznagy Szarvadi Pál Szolnok-Doboka- megye alispánja, nászasszony pedig Mihály Fe- rencz néprasszony voltak; nyoszolyólányok: dr. Diószegi Ida, Lészay Kata, Nagy Lila, Roth Ka- ta és Veres Lenka, vőfélyek: Eisenlohr Ulrich, Veres József, Budai Elek, Tauffer Géza és Ta- uffer Ákos voltak. Sok boldogságot az új pár fri- gyére.

— **A székesfehérvári kiállítás be-**

zárása. A lövöldei tereméből alakított jury pa- villonban értekezlet tartatott a kiállítás tervezett meghosszabbítása érdekében. Több kiállító pa- naszt emelt a kiállításnak program-ellenes (ju- lius 15-ig) tervezett meghosszabbítása ellen. A nagyobb kiállítók mindegyike ugyanis képviselőt tart ott, kinek tartásdíja és a tárgyakra fordított költsége is jelentékeny kiadást vesznek igénybe, a látogatók vásárlási kedve pedig vajmi szórva- nyosan jelentkezik. A megjelent gépkiallító leg- inkább elleneték a július 15-ig való meghos- zabbitást, mivel a gépek vásár idejére leginkább június végéig tart és több eladott gépet már el kell szállítani. Zichy elnök ennek folytán kije- lentette, hogy a kiállítás csakis a hó végéig lesz nyitva. A hivatalos bejárás tehát július elsején (és nem, mint tervezve volt, július 15-én) fog megtörténni.

— **Szombathelyi Béla** első felléptéről a budapesti színpadon nem a legkedvezőbben nyi- latkoznak a fővárosi lapok. Az „Egyetértés” pél- dával így ír: Ma a drámának is vendége volt. Szombathelyi Béla ur játszotta „Carnoli lovag” szerepét a „Delila”-ban. A vendég nem ismeret- len közönségünk előtt; a népszínházban nem egy szereppel nyerte meg a fővárosi közönség tetszé- sét. — Ma is értelmes színésznek mutatta ma- gát, szerepe követelményeinek azonban eleget nem tett. Mindenütt bennrekedt az intenciókban. Sem eléggé előkelő, sem eléggé ironikus nem volt. Már megjelenése nem keltett illúsiót. A darabban Car- noli a szabóra sokat ad; védené szármára nem csak jó mesterről, de kitűnő szabórol is gondoskodik. Szombathelyin azonban a ruha — különösen az állal felvonásban — sehoggy sem akart a testhez illesni és cylinder is igen kétes modorban kan- dított le fejről. A Mabilie mecenása volt inkább, mint a világot látott, hercegnők közt forgott „lo- vag”. Egy kissé vidékiek eleganciaja ríft ki belő- le. Ép oly kevés előkelőség volt modorlataiban.

— Sokat, szükségtelenül izgett-mozgott, kezei jártatta a nélkül, hogy általa nyomatókat adott volna szavainak, — mit újra csak Szombathelyi ur és nem Carnoli lovag rovására vehetünk. — Beszédmodora sem kifogástalan. Legfőbb hibája, hogy gyakran tulságos gyors folyás. Ezzel jel- lemez Szombathelyi ur Carnoli szellemességét, né- ha ironiáját. Szerepe szavait gyakran készennek veszi és komolyan ejti, hol ironikus értelmet kel- lene nekik adni. Ép ugy kiesik az igazi Carnoli modorból, hol védenéke iránti szeretetét akarja jellemezni: p. o. az első felvonásban néhány si- ralmas lágyasággal ejtett phrasist hallottunk stb.

Ha Szombathelyi ur a szerep kívánalmainak nem is felelt meg: mai játékaiban is sok helyütt kimutatta, hogy ügyes színész, kibén tehet- ség és jó iskola mellett fejlődésre képesség van. — A „Közvélemény” eként ír: Szombathelyi Béla, a kolozsvári színház tagja, mutatta be ma- gat ma este a nemzeti színházban. Első fellépte- ül Feuilleton Octáv „Delila” című hatásos drámá- jában, Carnoli lovag szerepét választá. Választása azonban nem mondható valami szerencsésnek. — Győnge alakításával sehoggy sem tudta elfeledtetni e szerep előbbi személyesítőjét; azonkívül meg- teljesen háttérbe szorult Náda mesteri alakítása mellett, ki Roswein szerepében valóban remekelt. Szombathelyinél hiányzott a költői melegség, a közvetlen bensőség, a szenvedélyes mozzanatok nem tudta érvényesíteni s csak ritkán találta el az igazi hangot. Egyébiránt rutinroizott színész, s lehet, hogy más szerepben több eszméje les- z. Legközelebb „A nők az alkotmányban” című vígjátékban fog fellépni. A közönség, mint emli- tők, Náda mesteri alakítását, továbbá Sz.-Pri- elle Kornélia kitűnő játékát tünette ki zajos tapsal.

— **Szeged.** Mint hiteles forrásból értesül az „Ellenőr” Szeged városában a víz be- folyása tegnapi reggel 8 és 9 óra közt vég- leg elzárattott. Ezzel tehát megvan a recon- structio első feltétele. — A szegedi királyi bi- zottság kedvező auspiciumok mellett kezd meg- tevékenységét.

— **Abafi Lajos** „Nemzet könyvtár” czi- mű nagybecsű vállalatából megjelent a 19—21-ik füzet. Az első Zrinyi Miklós hős költeményének első nagyobb részét tartalmazza, a másik Kármán József kisebb s nagyobb részt kevésbbé ismert el- beszéléseit s rajzait, a harmadik pedig Vitkovics Mihály költeményeit. — Egy-egy füzet ára 30 kr. Az érdekes irodalomtörténeti vállalatot, mely- ben a fentebbieken kívül még Kazinczy, Mikes s Dayk művei jelennek meg, ajánljuk olvasóink fi- gyelmébe.

— **Egy hercegi család megmér- gezése.** Proszowsky-Galiczin hercegnő leányá- val s szolgálószemélyzetével nemrég a szarato- vi kormányzóságban levő jószágára rándult. Nemso- kára valamennyien a jószágon ivott tejtől megbe- tegediek. — A családok közül hárman, ugyezin- tén a hercegnő leánya már el is haltak; a her- cegnőt azonban még megmenthették. A tejben ar- senicum volt.

— **Egy Rothschild elhalálozása.** A Rothschild-ház egyik legjelentékenyebb és legbe- folyásosabb tagja Rothschild Lyonel, tegnap reg- gel meghalt Londonban, élete 71-ik évében. A londoni Rothschild-háznak főnöke volt s szoros rokon viszonyban állott a bécsi Rothschildde- kel. 1847-ben City választói képviselővé választották, de mint zsidó nem akarván az evangéliumra meg- esküdni, nem foglalta el helyét a parlament-

ben. Ismétlődött ez 1849-ben és 1852-ben is. — 1855-ban, midőn az eskü-kérdés az angol par- lamentben meg lett oldva, Lyonel báró az ő tes- tamentumra esküdött meg, s ezuttal a par- lament egyik legbürgőbb tagja volt. — Az angol parlamentben különben ő volt az első zsidó kép- viselő.

— **Merényletet** akartak elkövetni az orosz trónörökös ellen Péterváron május 29-én. A trón- örökös nejevel s kíséretével együtt nyárilakából egy másik lakba ment thea-reggelire. Körülbe- lől egy óra mulva ugyanazon uton egy diszid- testőrőrsz lovagolt végig, melyen a trónörökös viszatérendő volt nyárilakába. Az utca végét el- torlaszolva találta s több gyanus alakot látott ácsorogni a torlasz körül. A tiszt, ki tudta, hogy a trónörökös nem sokára visszatér, visszavagolt s a rendőrségnél jelentést tett. — A rendőrség a torlaszokat szétbányatta s több egyént elfogott, kik nem tudták bebizonyítani, hogy miért ácsor- rognak ott. Szigorú nyomozást indítottak.

KÖZGAZDASÁG.

Kimutatás.

A kolozsvári takarékpénztár részvénytársulat 1879. május havi üzlet forgalma.

Bevétel.

403 betét után 127,418 frt 81 kr, vissz- száfizetett váltók 134,845 forint, visszafizetett előlegek 6,500 frt, visszafizetett jelzálog kölcsönök 17,600 frt, befizetett kamatok váltó s előlegek után 3,622 frt 70 kr, illetékek 942 frt 81 kr, értékpapírok eladásából 2,000 frt, értékpapírok után befizetett kamat 8,375 frt, jelzálogkölcsönök után befizetett kamat 4,188 frt 05 kr, visszafizetett elhelyezmények 15,000 frt, elhelyezmények után befizetett kamat 137 frt 33 kr, többek számlá- jára 5 frt, házbér az intézet saját házai után 863 frt 75 kr, államilleték előlegek után 9 frt 10 kr, összesen 321,507 frt 55 kr. Pénztárma- radvány ápril 30-ról 122,756 frt 06 kr.

Főösszeg: 444,263 frt 61 kr. Kiadás.

Visszafizetett betétek s tökécsített kamatok 242 tétel után 107,195 frt 14 kr, betéti folyó kamatokra 552 frt 63 kr, leszámított váltókra 149,829 frt, előlegek értékpapírokra 1,200 frt, értékpapírok vételére 1,890 frt, tiszti fizetésekre 806 frt 66 kr, kezelési költségekre 40 frt, napi biztosi díjakra 148 frt, elhelyezményre helybeli pénzintézetnél 5000 frt, 1878. évi részvény ka- mat s osztalék 516 frt, jövedelmadóra 424 frt, házbérléjédelmadóra 341 frt, aprólékos költségek az intézet saját házai után 22 frt 50 kr, bélyeg- illeték betéti kamatok után 16 frt 58 kr, állami illeték előlegek után 9 frt 10 kr, összesen 267,990 frt 61 kr, pénztári maradvány máj. 31-én 176 ezer 273 frt.

Főösszeg: 444,263 frt 61 kr.

Kolozsvár, máj. 31-kén.

Kimutatás.

A kolozsvári kisegítő pénztár-egylet forgalmáról máj. havában 1879.

Bevétel:

Pénztármaradék a mult hórl 78,835 frt 91 kr, 1 törzsbetét 50 frt, betételek 54,537 frt 64 kr, kamat, feldj 13,230 frt 53 kr, váltó úrlap- ért 131 frt 80 kr, egyleti ház után 250 frt, 992 esetben visszafizetett kölcsön 386,921 frt 53 kr. Összesen: 533,957 frt 41 kr.

Kiadás.

973 esetben kölcsön 352,937 frt 94 kr, tisztviselők fizetése 1,100 frt, irodai kellékekre 29 frt 62 kr, váltó úrlapra 120 frt, kamat 127 frt 77 kr, napi biztosi megjelenésért 24 frt, kisdóvódaknak 25 frt, betét visszafizetések 65 ezer 865 frt 69 kr, törzsbetét utáni kamat 392 frt 25 kr, törzsbetét utáni járulékl 437 frt 52 kr. Pénztármaradék 112,897 frt 62 kr.

Összesen: 533,957 frt 41 kr.

Kolozsvárt, máj. hó 31. 1879.

Tauffer Ferencz, Kozák Ede, igazgató. pénztárnok.

Geltch János.

fő-könyvezető.

A „KELET” magán távirata.

Feladatott Budapesten jun. 6. 9 ó. 15 p. d. e.

Érkezett Kolozsvára jun. 6. 9 ó. 20 p. d. e.

A czárt felkérte Olga görög ki- rálynő, hogy közvetítsen a görög ügyben, a czár megtagadta.

A követek összegyűlnek e hó 15-én Konstantinápolyban Fourniez teszi a közvetítő javaslatot a porta és Görögország között, ez utóbbi elküldte már képviselőjét.

Szerbiában a hajózásért a Du- na-gőzhajózási-társaság egy orosz ajánlattal szemben versenyes.

Stein János, könyv- és zeneműkereskedése Kolozsvárt.

Távirati tudósítás

a budapesti árutőzsde hivatalos árjegyzé- telről június 4.

Gabona	F a j	Ára 100 kg.	
		től	ig
		frt	kr
Buza	bánsági tiszavidéki pestvidéki fehérmegyei bácskai	9 — 9 — 9 45 9 45 9 45 9 45	5 30 10 05 10 40 9 60
Rozs	magyar	6 35	6 50
Árpa	takarmány maláta	5 15 6 90	5 30 —
Zab	magyar	5 55	5 75
Tengeri	bánsági másnemű	5 20 5 10	5 25 5 20
Repcze	káposzta	— —	— —
Köles	bánsági magyar	5 —	5 35
Szakvány (Uance)	buza tavaszra szállítandó	9 10	9 10
	Szept.—Oktre szállítan.	10 10	10 15
	rozsa tavaszra szállítandó	— —	— —
	teng. Májusra—junira szállít.	5 24	5 27
szesz. (ny.)	repcze káposzta Ang. Szept. szál.	13 —	13 1/2
	bánsági Jul. Aug. szállít.	12 —	12 1/2
	100 liter százelekként.	26 —	26 1/2

Érték- és váltófolym.

1879. június 5.

Magyar aranyjárdék	95 20.
„ kincstári utalv. 1 kibocsát	— —
„ „ 2 „	— —
„ keleti-vasut elsőbőség 2 „	84.25.
„ „ állami kötvény 1878 év	75. —
„ vasuti kölcsön	111.25.
„ földterhermentesítési kötvény	86.25.
temesi „	84.10.
erdélyi „	83.75.
horv. slavon „	89.50.
magy. szőlődezmá váltáság	87.25.
Osztr. egyseges államadósság papírban	68.10.
„ „ ezüstben	70.10.
„ aranyjárdék	79.60.
1860. államsorsjegy	127. —
Osztr. nemzeti bank részvény	8.33.
„ hitelrészvény	267.60.
magyar. hitelbank	252.25.
Ezüst	— —
Cs. k. arany	5.50.
Napoleon'd'or	9.26.
Német birod. mark	57. —
London	116. —

Uj francia Vandeville, először.

NYÁRI SZÍNHÁZ.

Börlet

C-ik szám.

Kolozsvárt, szombaton, június 7. 1879.

NINISS.

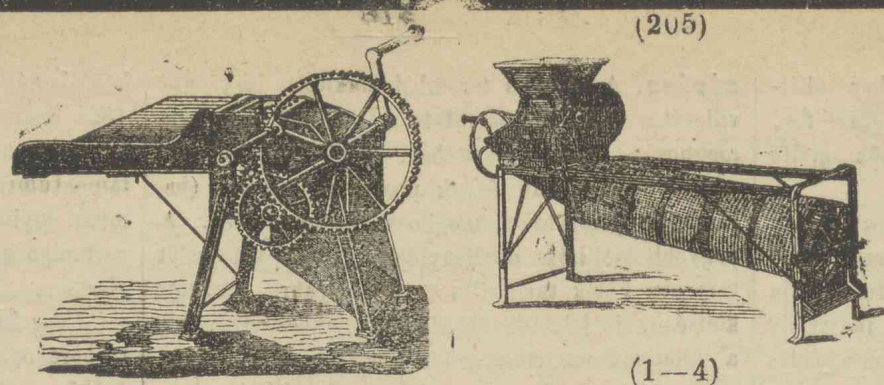
3 fely. Irta: Hannequin és Milland. Fordította: Csepreghy Ferencz. Zenéjét szerző: Brandl.

I. szakasz: A trouvilli tengeri fürdőn.
II. „ Párisban Niniss-nél.
III. „ A Grand-hotel-ban.

SZEMELYEK:

Gregoir, fürdető	—	—	Váradi M.
Korniszky gróf, diplomata	—	—	Gabányi.
Anatole	—	—	Bokodi.
Narciss, főpincér	—	—	Halmai.
1 } pincér	—	—	Bozand.
2 } " " " "	—	—	Szabó D.
Dupiton	—	—	Krasznay.
Désablette, a gróf titkárja	—	—	Mihályfi.
Fürdő szolga	—	—	Lovász.
Komornik	—	—	Csepreghi.
Ur	—	—	Győri.
Baptist	—	—	Váradi A.
Kulcsár	—	—	Ösváth.
A grófné (Niniche)	—	—	Erdélyi Marietta
Sillerjné, özvegy	—	—	Krasznayné.
Georgina	—	—	Boér Hermin.
Anette	—	—	Máté Róza.
Amanda	—	—	Temesváriné.
Cassagnette	—	—	Borbélyiné.
Córa	—	—	Váradiné.
Juliette	—	—	Győriné.
1) " " " "	—	—	Pécsi M.
2) " " " "	—	—	Sándoriné.
3) halásznő	—	—	Jánosí Vilma.
4) " " " "	—	—	Koválszky I.
5) " " " "	—	—	Jelení J.
1) törvényszolga	—	—	Mezei.
2) " " " "	—	—	Landosz.

(218—5) (288—300)
Elsinger M. J.
 Bécs, Neubau 2.
 Zollergasse.
 NEUBAU ZOLLERGASSE 2
WASSERDICHTER
 DECKTÜCHER
 REGENMANTEL
 die
 Wienerberg-Landgut-Fabrikniederlage
M. J. ELSINGER & SÖHNE WIEN.
 NEUBAU ZOLLERGASSE 2
 esőköpeny, kocsikakarók, ágybélések, satorkelmék

(205)
 (1—4)
Cséplőgépek járgány és kézi erőre, szelelő és választó rosták, Mayer-féle Trieur konkoly, búkköny és zab választó gépek, törökbuza fejtők, gabonaszákak és repceponyvák kaphatók

TAUFFER FERENCZ
 kereskedésében Kolozsvárt.
 Képes árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.

Megjelent és Kolozsvárt
STEIN JÁNOS
 könyv- és zeneműkereskedésében kapható:
A női- és gyermekruhák szabásrajzának és készítésének könnyen megérthető tankönyve.

Irta s két czimképpel és 40 szabásrajzi ábrával ellátta
 Maier Paulina, a reutlingeni női munka iskolatanítónője.
 fordította KOZMA JOZSEFNE.
 Ára 3 frt 60 kr.

Szakadatlanul halad az idő s vele az igények is fokozodnak, melyeket a társadalom minden egyes tagja iránt támaszt. A többek közt megköveteli a nővilágtól is hogy mindent a mi lényére vonatkozik, s a mi testi és szellemi képességétől kitelik megértsen és elajánljon, minek azonban nem szentelhet éveket hanem a követelményeknek a lehető legrövidebb idő alatt kell eleget tennie. Nem kis fontosságú tehát, ha neki a szükségesek elajánlására minél könnyebb tanmód állapítatik meg.

Egy dologban ez szerzőnknek is sikerült, s ez a női- és gyermekruhák mérték vezetésének és rajzolásának gyakorlati tanmódja, melyet évek hosszú során át szerzett tapasztalatai nyomán állított össze, s mely tapintatos összeállításánál fogva tökéletesen hivatva van céljának megfelelni.

Sok előnye is van annak ha ruháinkat magunk tudjuk készíteni. Ha jó módúak vagy gazdagok vagyunk e munka kellemes szórakozást nyújt, fejlesztő izléstünk s az otthon kedvelteti meg, s ha körülményeink szerényebbek szép összeget gazdálkodhatunk meg általa, mi nem egy családnak könnyíti sorsán.

Mostani ruházódási módor oly tökéletességet ért el, hogy ötleteinket behatóbb tanulmány nélkül nem is készíthetjük magunk, azért tüzte ki szerző feladatát, tanítványainak minden szabási minta különös szemléltetése mellett a ruhák készítése módjának legrészletesebb magyarázatát is adni. E könyv két fejezetre oszlik. Az első a mérték vezést, s a szabási minták rajzolását foglalja magában, ezek szemléltető ábráival együtt, a másik a különböző ruhadarabokhoz szükséges szövetmennyiség jegyzékét, s a ruhadarabok készítésére szolgáló utmutatást.

Hadd szolgáljon a t. nővilágnak a női képzés ezen oly fontos ágában, akár hivatása körében, akár magánhasználatban minél több előnyére

Stein János
 könyvkereskedése Kolozsvárt.

Kiadásunkban megjelent művek.

Maros-Vásárhelyt Csiki Lajos. N.-Enyeden Wokál János. Déván Luzatto Ignác. Tordán Szentpéteri és társa könyvkereskedésében kaphatók.

Anatherin-szájviz.

Dr. POPP J. G.-től cs. kir. udvari fogorvos

Bécs, Stadt, Bognergasse 2.

Minden más fogorvosnak elhozi teendő mint orvos a fog és szájbetegségek el'en, a fogak korhadása és fogváltása ellen, kellemes és szaggal, a foghúst erősíti s mint használatlan fogtisztító szer szolgál.

Hogy ezen közkedveltségű s nélkülözhetlenné vált készítmény minden körök által megismerhető legyen, különböző nagyságú palackokban van és pedig 1 nagy palack 1 ft 40 krral, 1 köépverű palack 1 frttal és egy kis palack 50 krral.

ANATHERIN-FOGPÁSTA. a fogak tisztítására és épitartására, a kellemetlen bűs és a fogkő elhárítására. Ára egy üveg szelencének 1 frt 22 kr.

Dr. POPP ILLATOS FOGPÁSTÁJA. a legkínzóbb sz r a szájjüreg és fogak ápolására és épitartására. Ára darabonként 35 kr.

NOVÉNYI-FOGPOR. tisztítja a fogakat, eltávolítja a fogkővet s a fogmáz nyer fehérségében. Ára dobozonként 63 kr.

Dr. POPP FOG-OLAJ. a lyukasfogak önkitaltására.

ILLATOS NOVÉNYI SZAPPANOK. az arczbőr tisztítására és javítására, s minden bür tisztításhoz ellen jónak bizonyult, lecséptelt éreket csomókban 30 krral.

SZIVES TUDOMÁSULI

A hamisítástól oltalmazás végett figyelmeztetjük a t. c. közönséget, miszerint az **Anatherin-szájviz minden palackjának** a nyaka védjeggyel van ellátva, (Hygea és az anatherin készítmények czége), valamint azonfelül még minden palack egy külbőliréssel van ellátva, mely világos víznyomtatba a birodalmi sást és a czévet tartalmazza.

Kapható: Kolozsvárt: Wolff J., dr. Hintz Gy., Biró J., Valentin és Székely M. gyógyszereszeknél és Csapó S. kereskedésében. B.-Hunyad: Holcz, gyógyszer. Bistritz: Fleischer, Torgovin Ed. Scholless gyógyszer. Bethlen: Bernádi, gyógyszer. Brassó: Schuster gyógyszer. Jekelius gyógyszer. Déván: Róth Pál gyógyszer. Déván: Lengyel. Gy.-Szt. Miklósnál: Bogdán gyógyszer. Gy.-Fehérvárt: Mihály, gyógyszer. Fréblőh gyógyszer. Lekenő: Scholtz Fr. gyógyszer. Magyar-Láposon: Bruner P. gyógyszer. M.-Vásárhelyt: Jenei A. gyógyszer. Fogarasi D. és Bucher M. gyógyszer. Fehér: Breckner C. gyógyszer. Nagy-Enyeden: Oberth J. gyógyszer. N.-Szében: Müller gyógyszer. Stengel J., Thalmyer Fr., Reisenberger Fr. sz.-lyárt. Placintár és fia gyógyszer. Szék-Bécs: Chäser F. gyógyszer. Szászváron: Fuhrmann, gyógyszer. Reckert O. gyógyszer. Szegecs: Fr. Teusch J. E., Mischbacher, S.-Szt. György: Csák, tanácsnok. Óvda és Boig. Tekőben: Wagner, gyógyszer. Tordán: Wolf, gyógyszer. Trajanovits gyógyszer. Zilahon: Weiss gyógyszer.

(128) (8—30)

Papier à Cigarettes
LE HOUBLON
 Fabrication Française

Pour éviter la contrefaçon, suscitée par le succès sans précédent de notre Papier, exiger que chaque feuille porte le mot **LE HOUBLON**, et que chaque boîte soit revêtue de cette étiquette avec notre signature.

Le Papier **LE HOUBLON** se trouve chez tous les marchands et négociants en cigares et cigarettes.

Cawley & Henry
 À PARIS
 Seuls Fabricants

Propriété du Brevet.

SÁRGA KRISTÓF
 fehérnemű és vászon-raktára
KOLOZSVÁRT,
 (bel-középuteza, kisegítő alatt.)

Kül- és belföldi nagy kereskedők és gyárosokkal egyenes összeköttetésben áll, legújanyosabb áron valódi árakkal szolgál.

Raktáromban legnagyobb választékban kaphatók:

Férfi fehér-ingek, chiffon, creton és madepolan szövetből, sima himzett és redős gallérral, vagy a nélkül 85 krtól, 3 frt 50 krig.

Férfi színes-ingek, angol oxford, creton és madepolan szövetből 100 különböző mintára, jó színtartó 70 krtól, 2 frt 60-ig.

Színes és fehér gyabjű alsó-ingek és nadrágok 70 krtól 5 frtig.

Férfi alsó-nadrágok (gatyák) mindennemű szabású, legjobb len és pamut vászonból 70 krtól, 2 frt 50-ig.

Férfi legújabb gallérok és kszelők 4 réttől legjobb chiffon szövetből rája 40 kr.

Férfi színes-szélű selyem, — len és pamut zsebkendők szegve 6 darab egy kötegben 60 krtól, 7 frtig.

Valódi len fehér-zsebkendők 6 darab egy kötegben 1 frt 50 krtól 7 frtig.

Női-ingek len és pamut vászonból, sima himzett vagy redős, 1 frttól, 5 frtig.

Női háló reklik, 1 frttól, 5 frtig, fűkötök len és chiffon vászonból 40 krtól 80-ig.

Női alsó-szoknyák és nadrágok 90 krtól, 7 frtig.

Női piquet reklik, nadrágok és szoknyák, 1 frt 50 krtól 5 frtig.

Függönyekek, gyapjú és pamut takarók, paplanok, madráczok mely utóbbiakból különösen nagy raktárt tartok.

Legújabb szerkeztű **esernyők,** 1 frt 40-től 15 frtig.

Fehér és színes **harisnyák,** gyapjú, len, pamut és selyemből, párja 15 krtól, 1 frt 50-ig.

Legújabb **nyakkendők, posztó, szarvasbőr és glage kesztyűk, nadrágtartók, harisnya-kötők, órasínorok sat,** legújanyosabb árban.

Fehér és színes-asztalnemű, mindenféle len és pamut vászon szin-tartó creton, oxford és madepolan, színes ingszövetek

1000 különböző mintára 16 krtól 52 krig., 100 különböző fajtájú chiffon, creton és madepolan **fehér ingszövetek** 80, 155 és 170 centiméter széles, 22 krtól 70 krig.

sima, himzett és redős len és pamut ingbetétek 25 krtól 3 frtig.

Len és chiffon himzett stráfok és betétek, kötő, varró, himző-pamutok és ezernak, ujjon szűltöttek részére fűkötők, téklék és takarók eat.

Továbbá elvállalunk kiházasítás, vagy magán szükségére kívánt fehérneműek pontos elkészítését; kitűnő szabás és jó összeállításra legnagyobb figyelem van fordítva.

Megrendeléseket, nyak bőség, váll- és ujjahossza papir szeleten pontos mértéke beküldése mellett saját felelősségemre azonnal teljesítek, mely esetben árat és fajtáját meghatározni kérem.

Bármely megrendelés ha nem tökéletesen kielégítő az érte fizetett összeget vissza szolgádom, vagy másokkal kívánatra kicserélem.

Legfőbb törekvésem n. érd. verőim bizalmát továbbra is kiérdemelni és azt megtartani

alázatos szolgálja:

Sárga Kristóf.

Van szükségem tudni, hogy helyi olajgyáramban az alant jegyzett **lenolaj-kenczét** (Leinoel-Firmas), ugyancsak kezebe tört **olajfestéket** rendkívül olcsó árban, legjobb minőségben árusítom, és szint egy kicsi mint nagyban megnyíléban kiszolgálalom.

100 Kilo.	100 Kilo.
Lenolaj-kencze 46 frt — kr.	Levélzöld (Laubgrün)
Al. pesték fehér 22 " — "	legfinomabb II-a 36 frt — kr.
" barva v. szürke 22 " — "	Levélzöld (Laubgrün)
Kremserfehér legfin. 52 " — "	legfinomabb III-a 32 " — "
Venetianerfehér 46 " — "	Fekete (Flammruss)
Hamburgerfehér 38 " — "	legfinomabb 54 " — "
Ezüst szin 46 " — "	Fekete (Flammruss)
" finom 38 " — "	finom 50 " — "
Holländerfehér legfin. 30 " — "	Oekersárga világos v.
Horganyfehér (Zinkweiss) legfin. 48 " — "	sötét legfinomabb 24 " — "
Horganyfehér finom 38 " — "	Oekersárga világos v.
" szürke 38 " — "	sötét finom 22 " — "
Császárzöld legfin. I-a 54 " — "	Veres (Engelroth) vil.
" legfin. II-a 46 " — "	v. sötét legfinomabb 22 " — "
" III-a 40 " — "	Fedélveres (Engelroth) 20
Levélzöld (Laubgrün)	Barna (Umbraun) vil.
legfinomabb I-a 45 " — "	v. sötét legfinomabb 42 " — "
(147)	Üveges ragasz
(16—*)	(Glaser-Kitt) 14 " — "
	Tisztelettel
	KISS SÁNDOR.

(19—) (7—10)
Férfi- és gyermek kalapok, fehér és színes férfi ingek, gallérok, kszelők, selyem nyakkendők, férfi-, női- és gyermek czipők, legyezők, esernyők, gumi köpenyek és séta pálczák.

NAGY ÁRUTÁRLAT
Csapó Sándornál
 Kolozsvárt, főtér, a bel-szénuteza szögletén.
Nemzeti Szálloda alatt.

Nürnbergi diszaruk, utazó, lovagló és vadász kellékek, fürdő, lát-, ék- és illatszerek, háztartás és konyha eszközök, hajtott faszékek, Fauteuillek és kanapék; **Sodaviz gépek gyári áron.** Gyermek kocsik igen csinos kiállításal darabja 9 frt 50 kr., 11—13 frt. egész 18 frtig.

Valódi China (Alpaca)-ezüst evőesz-
 közök, gyertyatartók stb. a legjobb
 minőségben.

A művészet kedvelőinek!

Nem mindenki van azon kellemes helyzetben képcsarnokokat és muzeumokat, a művészet ama gyűlhelyeit látogathatni, a melyek végre is csak nagyobb városok eljogjai maradnak, s nem mindenkor szemléltetni a művészetnek országokszerte elszort remekeit, így számos körre nézve a szép-érzés élesztése és kielégítése még mindig nem örömet nélkülözött élvezet marad. E szempontokból kiindulva s művészekből és műbarátoktól többször és ujjolag is ösztönözöttve jelenik meg az időszaki vállalat

„Meisterwerke der Holzschneidekunst“

a fametszés-művészet remekeit az építészet, szobrászat és festészet köréből tartalmazván, melyről elmondhatni hogy a műhajlamu közönség tetszését méltán megérdemli. A családi élet és a visszavonulásban töltött szabad idő némely perczeire nézve ilyen mű nagyon kedves, a legkülönbözőbb tárgyak bőségével és technikailag tökéletes vissza adásával művészi másolatban mutatván be ama eredetieket, s a mellett legjobb művészeink némely önálló művével is kedveskedik — úgy szólva **muzeum kicsinyben**

állandó múkiállítás

a meghitt családi asztalon.

Az album rendezésénél mindenek előtt a szemlélő van szem előtt tartva; azoknak a kiket valamely kép és ennek szerzője közelebről érdekel, minden füzet képeihez adott rövid szöveg fog oktatást és mulattatást nyújtani, míg a 12 füzetet minden év végén tartalomjegyzék foglalandja egybe és azoknak, a kik a művet mint egészet óhajják megőrizni bekötési tábla áll rendelkezésükre. Hol a művészet honos, jelen vállalat pártolók és barátokat nyerend. —

Minden hóban 8 képpel dallal és magyarázó szöveg-gel egy—egy füzet jelenik meg, ára csak 60 kr.

s kaphatni Kolozsvárt

Stein János

könyv- és zeneműkereskedésében.

Ugyanott kapható

Bécs város ünnepi menete

(Festzug)

vázolta **MAKART JÁNOS**

kis kiadás 28 lapon 30 kr.

nagyobb kiadás 56 lapon 80 kr.

! Színezett kiadás e napokban érkezik!

Kiadásunkban megjelent művek.

Mar s-Vásárhelyt Csiki Lajos. N.-Enyeden Wokál János. Déván Luzatto Ignác. Tordán Szentpéteri és társa könyvkereskedésében kaphatók.